

تورک یوردی

تورکلرک فاندمنه چالیشیر اون بش کونده بر حیقار

بیل ۷ - جلد ۱۴ - عمومی صافی ۱۵۶

۱ نیسان ، ۱۳۳۴ - صافی ۶

پورنجه الغ بك رصد خانه سی اسمیه استبدیل .
 رصد خانه علاوه اولهرق الغ بك سمر قند
 شهرنده بریوک مدرسه ، بناایدوب که بوعمارت
 چوق عالی و مزین و مجلادر . بو سلسله تک
 واجب الذکر اشخاصندن بری ده میرزا ابوسعید
 تیوری درکه معارفه بیوک خدمتلا ابراز ایتشدرد .
 دولت شاه ، صاحب تذکره عبدالرزاق مورخ
 اونک خواص درباریلرندرد . مولانا نسیمی ،
 مولانا اوحدی بزواری مولانا عباد بوعصرده
 یتشدیلر ، ابوالنصر سلطان حسین میرزا اوونک
 وزیر امیرعلیش نوائی مشاهیر رجال شرقدن
 اولوب علی شیر محررین علمیه انجمنده بیوک
 بر مقام احرار ایتش و تالیقات کثیره سی صاف
 ترکی لساننده در . مولانا کاشفی انوار سهیلی محردی
 بوعصرک کزیده محرر لرندرد . مولانای مذکور
 مواد ملکیه خصوصنده بک فائده لی بر قوانین
 یازمش . قوانین تجور اسمنده بو کتاب شرق
 علماسنک یازدنی قوانین کتابلردن فائده لی در .
 محمد السلطنة افشار

شرف الدین علی زردی سلطان ابراهیمک امریه
 امیر تیورک جهانکیرک ایامک تاریخی - که چندین
 اوروپا به قدر ممالکنک حدودی ایدی - یازوب
 تاریخ صاحبقرانی اسمیه ایدی . بو تاریخ کتب
 معتبره دن معدود اولوب اوروپا محرر لرند
 بعضیلری « قایتان ولاد کرود کچی » اونی
 استعمال ایتشدیلر ، احمد ابن عرب شاهک
 تاریخ تیوری ده چوق معروفدر . بو عصرک
 بیوک و مشهور معارفور لرند بری ده میرزا
 الغ بك در . شرقک مورخلری اتفاق آرا ایه
 اونی اعلم سلاطین صایارلر . علم نجوم و هندسه ده
 اختصاص فوق العاده سی وار ایدی ، اونک
 حقهده شعراک بوقارسی ییتی معروفدر (چون
 الغ بیکی بعلم هندسه) (یاقوت نتوان در هزاران
 مدرسه) الغ بك سمر قندک شمال شرقی سنده
 بر رصد خانه بنا ایتش حتی بعضی مورخلر اونک
 رصدخانه سی نصر ابن طوسینک رصد خانه سه
 ترجیح ایدیورلر . مولانا غیاث الدین ، مولانا
 جمشید ، مولانا علی کرش مولانا کردی زاده ،

تاریخ تدقیقاتی

افراسیاب کیمیر ؟

۲

علی بن حسین المسعودی ، اسکی تورک لریک
 تاریخ قدیمه مطاع اولدینی جهته تورک خاقانلرینک
 آدلرینی ، صوبلرینی اک زیاده بو کچی ذواتک
 آثار مهمه سنده بوله بیلیرز . بونلری ده بکنه مز ،
 تحری و تتبع ایده مز . ایسه ک غربک خطالری نه
 بویوک بر فضیلت ویرمه که مجبور اولوروز .

ایکنجی سؤال - افراسیابک صونی ،
 هانکی تورک اویماغه ایریشیر ؟ ایدی .
 بو مهم سؤالی حل ایده بیلیمک اینچون
 تواریخ عربیه یی ، عرب لسانیه یازمش اولان
 مؤلفات شرقیه یی آراشدیرمایدرد . چونکه
 غرب منبعلری ده بونلردن استفاده ایتکده در .

ایده رک برس خانی، آنجا اوج واسطه ایله
ینه فریدون شاهه ایریشدیریور.

شو دورت سلاله بی تدقیق ایدلر، فاضل
مقریزدن ماعدا شومؤفلرک ایران قدیم افکار
وحسیاته ترجمان اولدقلری پک کوزل تقدیر
ایدلر. شو مؤلفلرک هیچ بری ده ترجمان
اولدقلری افکار وحسیات قدیمه بی بر حقیقت
کچی قبول اتمه مشلر، یالکیز نقل ایشلردر.

ابوالحسن مسعودی، برس خالک اون بر
آناسنی یازدیغی حالده آثار باقیه ده، کتاب الحبره
یدی، شهنامه ایله جامع الدوله اوج آناسی،
تعریب، تعجم، حتی تحریف ایدلش اولدیغی
خالده یازدیور.

بونلردن آکلاشیلورک: کتاب الکتکین،
اسکی تورک دیلندن ابتدا فارسی به، اسکی فارسیدن
عربی به نقل و ترجمه، صوکرده استنساخ
ایدلیکی ایشلرده پک چوق تحریفاته اوغرامش،
بطوندن بعضلری ده اسقاط ایدلشد.

بونسلرک ایچده مسعودینک - توره قدر -
ضبطی لغت و تاریخ اعتباریه محته قریب اولدیغی
اولدیغی ادعا ایدیه بیلیر.

لغت اعتباریه محته قریبدر. چونکه:
مسعودینک ضبط ایلدیکی اسامی اجدادک
اصللری، تورکجه لرینی بولمق دها قولایدر.
یعنی هر آنالک معرب، یا خود معجم آدی،
تورکجه اولدیغی کوستره جک برشکل و قیافه در.
(مته لر) کچی تورکجه اولدیغی کشف اتمک محال دکلد.

تاریخ اعتباریه محته قریبدر. چونکه:
طورا خان ایله برس خالک آراسی - فریدون
ایله برس خالک آراسی کچی - تقریباً اوچوز
ییلدن زیاده در. بوقدر مدتی، اون ایکی کوبک
آنجی کوستره بیلیر.

علم انسابه واقف اولانلر معلومدرکه یوز

برس خان (افراسیاب) ک ترجمه حالنی
یازان فاضل مشارالیه مسعودی، مروج الذهبده
(فراسقان) دیدیکی (برس فان) ک صوغی - ایران
شاهلری یازدیغی صروده شویله ضبط ایدیور:
«ثم ملک بعده فراسقان بن طوح بن یاسر بن
رامی بن ارس بن ترک بن ساساب بن زیسب
بنی نوح بن دوم بن سرور بن طوح بن فریدون
الملك و كان مولد فراسیان ببلد الترك»

معرب اولان شو نسب کوستریورک:
برس خان، اون بر واسطه ایله ایران شاه
مشهوری فریدونک صوبنددر. تورک اولدیغی
مشهور اولان برس خان (افراسیاب)، بوقیده
کورده نسلاً ایرانی، مولد آتورانی اولور.

ایران مجلوبلردن ابوریحان البیرونی آثار
باقیه سند افراسیابک نسلی شویله بیان ایدیور:
«فراساب بن تشک بن ازی بن رمی بن تورک
بن زیسب بن اونه بن طوح بن فریدون»

تعجم ایدلش اولان شو سلسله دن آکلا -
شیلورک: برس خان، نسلاً ینه ایرانی
اولور بدی واسطه ایله فریدون شاهه متبهدر.
بوده مسعودینک یازدیغی کیدر شو فرقه که:
مسعودی برس خانی فریدونه اون بر واسطه
ایله ایصال ایده بیلور. بیرونی ده بدی واسطه
ایله ایریشدیریور.

تقی الدین احمد المقریزی، کتاب الحبره:
«ثم ملک فراسیاب بن تشک بن ابیت بن زیم
بن ترک بن رینسب بن ارشب بن طورج ملک
الترك» دیه قید ایدرک بیرونی به بردرجه موافقت
ایدیور. آرالنده کی فرقی آشغیده کوره جکر.
دها صوکره منجم باشی درویش احمد
افندی ده جامع الدوله «افراسیاب بن پشنک
بن داد شیم بن تور بن فریدون» اولمق اوزره
کوستریور. بوده شهنامه چی فردوسی به موافقت

کله سندن عبارتدر. اویغور تورکر بئک (توغوج)
دیدکلیسه اوغوز تورکلی (طوغج) و عربلرده
(طفج) و (طوج) دیمشدر.

شو تدقیقات ایله ثابت اولورکه: برس
خالک باباسی (طوغج خان) در. قبل الاسلام
اشروسنه حکمداری (توغش خان) و بعد الاسلام
شام والیسی (طفج بک) تورک رجالدند. آل طغج،
مصرده حکومت ایدن بر تورک سالارلسیدر.

یاسر — طوغج خالک باباسیدر. ابوریحانک
آثار باقیه سنده (یاسر) یرنده (ازیر)،
مقریز بک کتاب الحبرنده (ایبک) کبی اوقو-
نمقده در. دیگر لرنده هیچ بری یوقدر. یاسر
آدی، ازیر قیدی ایله قابل تألیفدر.

چونکه تورکجه مزده یا یاههمزه نیک تبادلی شایعدر.
ایده — یده، ایل — بیل، ایلان، بیلان کبی.
تورک آدلرنده یاسار، یاسر، یازار، یازیر
چوقدر. بزم لهجه مزده یازار، یازر، یازار، یازیر
دیمکده در. ازیر، ایشته بوزیر کله سندن عبارتدر.
یاسار — تورک دیلنده ابداع، انشاء،
ترتیب، تصنیف، تنظیم اتمک معنائه اولان
یاسامق مصدرندن برصفت فعلیه در. ناظم،
مبدع معنائه اولوب (یازار) دخی دینور.

فضای اسلامیه دن سلمان بن یسار المذنی،
حسن بن یسار البصری تورک رجالدند. یازار
لو اویمای، تورکمن قبائلی آراسنده بک مشهور
برتیردر. سکزننجی قرن هجری امراسندن
(شجاع الدین یازار بک) مشهوردر.

رامی — یاسار خالک باباسیدر. ابوریحانک
نسخه سنده (ریمی) و کتاب الحبرنده (ریمین)
شکلنده در. دیگر لرنده هیچ بری ده یوقدر.
بونلرده (اورام) و (ایریم) تورکجه لرندن عبارت
اولدیغنده شبهه ایدیه مز. یالکیز همزه لری
حذف ایدمشدر.

ییلدن عبارت اولان برعصری، اوچ ونهایت
بش کوبک اجمال ایدیه ییلر. بوقاعدت نسب
اوزرینه یوز ییله اوچ کوبک اصابت ایدر.
سلطان عثمان، اورخان، مراد خانلر بوقاعده یی
بک کوزل تمیل اتمکده درلر.

شوحالده برس خان (افراسیاب) دن
فریدونه قدر اون ایکی کوبک تبدل ایدیور.
بوده اوچ یوز ییله کوستریور. بوقدر ییللری
یدی کوبک طولدره مز. هله اوچ کوبک اصلا.
شو ایکی اعتباره بناء مسعود بک ضبطی
اولدیقه شایان محنت کورده رک تدقیق ایدیه جکیز.
افراسیابک تورکجه آدی (برس آلب) اولدیغی
بالاده اثبات ایدیه ییلک ظن ایدرم. باباسنک
آدینه کلنجه مسعودی، بونی (طوج) ده
ضبط ایدیور.

طوج — آثار باقیه ده (تشک)، کتاب
الحبرده (تشک) و شهنامه ایله جامع الدوله
(یشک) شکلنده یازیلور. شو اشکال مختلفه
ایتمده (طوج) شکلی، تورکجه مزده ده یاقیندر.
بوجهتدن شایان ترجیح اولوب (تشک، تشک)
بونک معجمی و (یشک) ده تشک آدینک
محررقی اولمیدر. (۱)

طوج، اسکی تورک دیلنده (توغج، توغج)
آندن معرب اولدیغی اکلاشیه ییلر. اتناهی
تعریبه ده یاخود زمان کتابنده (غین) ساقط
اولش، تاده طایه قلب ایدمشدر. تشک،
توغجدن و تشکده توغجندن تعجیم اولمشدر.
بوکا (توغش) دخی دینور.

طوغج — لغتنامه سلمان افندی ده مذکور
اولدیغی اوزره ایلك طوغان جوجق، ایلك
جیقان شی، ولی عهد معنائه اولان (توغوج)

(۱) تشک، تشک و پشک لفظلری، برس خالک
والده سی (سبک) آندن غلط و محرف اولسی بک محملدر.

ساساب — تورک خانک باباسیدر . دیگر
ماخذلرده یوقدر . بوکله نك اصلی (ساقساب)
اولدینی ، صوکره تعجیم ایدیلرک (ساساب)
• دیندیکی امثالک دلائله آکلاشیله بیلیر .

چونکه : اراشیلر بوغدی آلب ، بوغرا -
آلب ، برس آلب ، ایرکچ آلب کبی تورک آدلری
بوداسب بیوراسب ، فراسیاب ، ازجاسب شکلرینه
صوقشلدر . بونلردن استدلالاً آکلا یورزکه
ساسابک اصل تورکجه سی ده (ساقساب) در .
ساقسا — غریبلرک (صعصعه) ، بزمده
ساغساق و (ساقصغان) دیدیکمز قوش اوله جقدر .
سلیان افندی لغنامه سندن بویه آکلاشیلیور .
اسکی تورکلرده آقوش ، باقوش ، توغان ، جاغان
چاقر کبی قوش آدلریله تسمیه ایدیش بک چوق
خاقانلر ، خانلر ، بویوکلر واردر .

زیسب — ساقسا خانک باباسیدر . آثارباقیه ده
زیسب و کتاب الحبرده رینسب کبی دورلو
شکلره کیرمشدر . مسعودینک ضبطی اوزره
(زیسب) ک اصل تورکجه سی (ایزی آلب) ، بیروینک
قیدی اوزره ایری آلب اولوب رینسب بوندن محرفدر .
ایزی — دیوان لغات ایله لغنامه سلیمانیه ده
مذکور اولدینی اوزره صاحب و مالک معنسه
اولوب (ایسی ؛ ایذی) دخی دینور . تکرری
تعالی حضرتلرینک کوزل آدلرنددر . خوارزم
ایلی حکمدارلرندن (ایزی خان) معروفدر .
نوح — ایزی خانک باباسیدر . آثارباقیه ده
بونک یرنده (اونه) و کتاب الحبرده (ارشب)
یازیلیدر . مسعودی ایله بیرونی اصلاً موافقت
ایتدکلری حالده لهجه اعتباریله آرندره اوافق
بر فرق واردر .

نوح ، ظاهر لفظه کوره (اونوق)
تورکجه سندن معربدر . بونی (اونه) کله سی کوستره
مکده در . اونه نونک اوتره سیله (اونوه) کله سندن

چونکه : تورکجه مزده (ر) حرفی ، کله
باشنده اصل اوله رق بولنه مز . روبه ، روبای
روده کبی کله لرک اصلی اوربه ، اوربای ، اورده
اولدینی ادیاب لسان اولانلر تقدیر ایدرلر . بو
قاعده یه بناءً (رامی ، یرمی) آدینک اصلی
(اورام ، ایریم) اولور . رامین اورامین کبی
اورام — لغنامه سلیمان افندی ده معناسی
کوستریلن (اوراز) کبی سعادت و بختیاری
معناسنده در . بوندن دولانی تورکلر ، بیل باشی
و بیرام آبی صایدقلری مارت آینه (اورام آبی)
دیملدر . اسکیت خاقانلرندن (اورام خان) آدی
برقاج تورک حکمداری واردر .

ایریم — لغنامه مذکوره بشارت ، تفأل ،
فال خیر ، کوزل نیت و اوغور معنالیته اولدینی
قید ایدیلیور . تخارستان حکمدارلرندن (ایریم
خان) و کشتی بکلرندن (ایریم بای) معروفدر .
ارس — اورام خانک باباسیدر . جرس
وزننده اولوب دیگر ماخذلرده — سهواً
یازیله ، مش اولمیدر که — کوروله میور . بو
کله نك اصلی حاکم ، نجیب معنسه اولان (ایرس)
اولمیدر . خزر خاقانلرندن (ایرس خان) و خزر
اولکهنده (ایرس نهری) مشهوردر .

ترک — ایرس خانک باباسیدر . آثارباقیه ده
(تورک) شکلنده یازیلیدر . بوشکی ، مروج
الذهبک (ترک) آدینی اوقوته جق براملاقی کوسترمک
اعتباریله دها موانسدر . تورک ، کورک وزننده
اولورسه خالص ، صافی معنسه اولان (توروک)
لفظندن مخفف اولور . بوجه آتامز (تورک خان) در .
تورک ، کورک وزننده اولورسه توره یین ،
هردم تزیایدن معنسه اولان (توراک) لفظندن
عبارت اولور . خزر خاقانلرندن (تورک خان)
و خزر ایلمده (تورک نهری) مشهور اولوب
بزم لهجه مزده (دورک) در .

و عقد الحانده (طورخ) و آثار باقیه ده (طوج)
اولمق اوزره موسومدر . شهنامه ایله جامع الدول
بونی (تور) قید ایدیلورلر . اسکی ایرانیلرک،
تورکلرک جداعلاسی کوستر دکلری و فریدونک
اوغلی دیدکلری تور، ایشته بودر .

اسکی ایرانیلر، ایرانیلکی بک مقدس بیلیرلر،
کندی ملیت لرینی بوتون جمیت بشریه دن اعلا و افضل
کوستر لرلر، بوندن دولایی باسقه ملت لرک جهانکیر -
لرینی، قهرمانلرینی ایران صویندن صایار لرلر .
جهانکیر مشهور (اسکندر) ی، ایران
شاهی (داراب بن بهمن) ک اوغلو کوستر دکلری
کی توران خاقان مشهوری (طوراخان) ی ده
دیگر ایران شاهی (فریدون) ک اوغلو کوستر ملری
ایشته بوحسینا ک بر تون لریدر .

اسکی ایرانیلرک خرافاتنده ایران شاهی
فریدون، کویا بوتون آسیایه حکمدار یکنانه
ایدی . وفات ایدمک جکی ائشاده آسیایی (سلم،
تور، ایرج) ادلی اوچ اوغلو آراسنده تقسیم ایلدی .
اورتانه اوغلو (تور)، بوتون شرف حکومتی
ویردی . تورکلر، بوتون نسلدن اولدی .

ایران قديمك شو اعتقادى شبهه يوقدر كه
برخرافة محضه در . هیچ براساسه مستند دکلر .
فریدونه بشیوز بیل دور سلطنت ویرن ایران
قديمك شو اعتقادنده ذاتاً بر منطق آrameك
امكانى يوقدر . بوخرافهك بی اساس اولدیغنی
تاریخ، لغت، عنعنات صحیحه اثبات ایتكده در .
تاریخ انسال بشر، تاریخ طبقات ائم،
عراقاً ولساناً تورانی اولدقلری محقق اولان
تورکلرک، ایرانی برذالك نسلدن اولدیغنی
بوتون دلائل وعلامم موجوده سیله رد ایدر .
تورکلرک تاریخاً (فریدون) دن و اوغلو فرض
ایدیلن (تور) دن اول بر یوزنده موجود اول قلری
بر حقیقت ثابت در

محفف اولور . کوه، که کبی . هر حالده اونا
تورکجه سندن معرب اولمیدر . بوتون تعجیمنده
اونا، اونه دینور . کناه، کته کبی .

اصول تعریبده عربلر قافی، بعضاً ابقا
و بعضاده حایه قلب ایدرلر . ایغراق، عراق
و باراق، براح کبی . اصول تعجیمده تحمیلرده
قاف، کاف حا کبی حرفلری حایه قلب ایدرلر .
ایغراق، ایراء واییک، اییه و حسن، حسن کبی
اونا ق — دیوان لغاتک تقدیمی اوزره راضی
و خوشنود اولمق معنائه اولان اونا مق مصدردن
بر صفت مقعوله در . راضی و خوشنود معنائه در .
عربی ده مقابلی رضی در . بوکا تحقیقاً اونیق
دخی دینه بیلیر . اوچاق، اوجوق کبی .

دوم — اونا ق خانک باباسیدر . دیگر
مأخذلرده یوقدر . شهنامه ایله جامع الدوله
پشتک باباسی کوستر یلن (دادشیم) آدی غالباً بوندن
محرف اولمیدر . هر حالده دوم کلمسی، تومای
یا خود توماغه تورکجه سندن معربدر .

تومای — شاهین کی قوشارک باشنده کی
تاج واییک معنائه در . بوکا توماغه دخی دیندیکی
لغتنامه سلجانی ده مذکور در . اوغوز لهجه سنده
توماغه یه (دومه) دینمکده در اونا، اودا کبی .
خروس لرک تاجه وارلرک محاربه میداننده کیدکلری
دمیر تاجه (اوناغه، تولغه) دینور .

سرور — تومای خانک باباسیدر . بوده
دیگر مأخذلرده یوقدر . (چارور) تورکجه سندن
معرب اولدیغنی میدانده در . چارور — پاسار کبی
بر صفت فعلیه اولوب نمون شاد و خرم معنائه در .
بوکا (چاریر) و تعریبده (سریر) دخی دینور . قفقاس
اولکهنده لان تورکلرک مرکز ادره سنده چاریر،
سریر دینمیشدر . بورایه عربلر (سریرالان)
دینشاردی .

طوح — چارور خانک باباسیدر . کتاب الخبر

ارباب لغت بواجی آدک تورکجه اولدیغنی بیانده متحدر.

تور — قور (اخگر) وزنده لغتنامه
سلمان اقدی ده یوقارو، بالا، سر محفل،
قارشو معنانه در. بومنی دیوان لغات کاشغری ده
«تور — بالانام . مقدم الیت» عباره سنک
ترجمه سیدر. بوکا بزم لهجه مزده (دور) دیمکده در.

تور — قورمق مصدرینک امری اولان
(قور) وزنده لغتنامه مزبورده «شکه، دام،
آغ» معنانه در. بوده دیوان لغات «تور —
بالاشباع، الفتح والشبکه التي یصاد بها الطیر
والسمک» عباره سنک ترجمه سیدر. بزم لهجه مزده
بوکاده (طور) دیور.

توری — لغتنامه مذکورده «بورجه طون،
صاف رنگلی اولان، موروقرلونی» و «کاله
ایرامش کنج حیوان وبالا» معنانه در. بومنایه
(تورای) و او یغور دیلده (تورغای) دیور.
بالای، کنج، طوی و دلیقانلو دیمکدر.

تورغای — لغتنامه مذکورده و برنوع
بیوک چایر قوشی» معنانه در که صاریشین و صاف
رنگلی اولور. بزم لهجه مزده بوکا (طورای)
و (طورا) دیمکده در. تورای ایله توری،
بودای ایله بودی کی بربرینک عیندر.

شوقیود لغویه کوستریورکه (تور) تورکجه
برآد اولوب نسللاً ایرانی اولان فریدونک
اوغلنه برنام اوله ماز. بوندن دولای (تور) ک
فریدون اوغلو اولدیغنی ادعای، اوفاق برمنه
سپدن دوغوش بر فرضیه دن عبارتدر. بوفرضیه
ایرانیلکه آغیر برلکه اولدیغنی حالده اومناسبه،
تورکلکه بیوک برشرف و برمکده در.

قیود تاریخیه ایله شواستعمالات لغویه
اوندن بری تورکلرجه متواتر اولان غنعات
صحیحه مایه تأیید اتمکده در. بو غنعات دوردی
یک زیاده حائر اهمیتدر.

حسیات عتیقه ایرانیه الک زیاده ترجسان
اولان ابوریحان البیرونی سیله (آثار باقیه) سنده
توری، فریدونک اوغلو کوستردیکی حالده
طبقات ملوک پیشدادیان جدولده فریدوندن
صوکره حنفیدی منوچهرک ایران تختنه جلوس
ایتدیکنی کوستریور. بوندن صوکره «تورالترکی
الغالب بب ۲۶۳۱» یازیور.

بونکله صراحه اشعار ایدیورکه ایران
تختنده منوچهری، کیو مرث (اتم) دن
(۲۶۳۱) بیل صوکره استخلاف ایدن واون
ایکی بیل ایرانده سلطنت سورن فریدونک اوغلودکل،
بلکه ایرانده غلبه ایدن (تور) آدلی برتورک خاقانیدر.
تقی الدین احمد المقریزی، کتاب الحیرنده
بالاده قید ایدیلن عباره سیله تصریح ایدیورکه
ایرانی اشغال ایدن و برس خاتک جد اغلامی
اولان (طورخ)، ایران شاهی فریدونک اوغلو
دکل، بلکه فریدونک خلفی اولان و ایرانده غلبه
ایدن برتورک خاقانیدر.

بدرالدین محمود العینی (عقد الجمان) نده
اوغوز نسلندن (فغ، قیق) صوی بیان
ایدرکن افراسیاب (برس خان) ک ویک جوق
تورک خاقانلرینک بوصویدن کلدیکنی یازیور.
بوفاده سیله برس خاتک جدی اولان (تور) ک
فریدون اوغلو دکل، بلکه اوغوز خان نسلندن
برتورک خاقانی اولدیغنی تصریح ایدیور دیمکدر.
شوقیود تاریخیه ایله ثابت اولیورکه (تور)
ایرانیلرک فرضیه می کی فریدونک اوغلو دکلدر.
بلکه فریدوندن صوکره ایران تختنی اشغال ایدن
برخلفی اولدیغنی مناسبتله ایرانیلرک فریدونک اوغلو
کوستردکاری تورک خاقانی (توراقان) درکه
لهجه لری اقتضایه (تور) شکلنده کوستر مشلر در.
(تور) ایله (تورا) آدرسک تورانی برکله
اولدیغنی قیود لغویه اثبات اتمکده در. بوتون

تورکملرک آراسنده اوغوز خان اولادندن اولدی
متواتردر. طوراخان، یالکیز تورکر آراسنده
دکل، عربلرجه مشهور برتورک خاقانی ایدی.
فی الدین احمد قریزی (کتاب الحبر) نده
دیورکه: «تورک خاقانی تور، برادری شرم
(۱) ایله ایرانه هجوم ایدرک شاهی (ایرج) ی
اولدوردی. مملکت ایرانی ضبط ایدوب آسیایه
حاکم اولدی. «بونلردن اکلاشیلورکه یالکیز
(ایرج) فریدونک اوغلور. سلم دیدکلری
(شرم) اولوب تورک خاقانی (تور) ک برادریدر.
بونلرک ایکسی ده فریدونک اوغلو دکلدر.

طوراخان، مقرزینک بیانی اوزره توران
ایله ایرانک مشهور بر خاقانیدر. تورکمن
خاقانلرینک جداعلاسیدر. عربلر بوذاته تقریباً
(قظورا، طوراقان) وتورکرده تعلیباً (بنی
قظورا) دیشلدر.

قوتلو پیغریمز افندیمر حضرتلری (آخر
مایملک امرامتی بنوقظورا) بو یوردینی حدیث
شریفنده امت اسلامیه صوکه حاکم اوله جقلرک،
صوکه خلغای نبوتک؛ قظورا (طوراقان)
اولادی اوله جغنی معجزه طریقیله بیلدیردیکی
تورکر، ایشته بو خاقانک اولادیدر.

بیگ بیلدن بری عالم اسلامک مردمک چشم
افتخاری، دین جلیل محمدینک خادم سسطو
تمداری اولان آل سامان، آل سبکتکین، آل
ساجوق، آل عثمان؛ حدیث شریف نبوی ده
صراحتاً تبشیر یویوریلان طوراخان اولادیدر.

آمالی مین صام المیه

(۱) شرم، لغتنامه سلیمانیه ده، شین، سخیان
کی دباغت ایلشیر دری معناسنه اولان (چرم)
تورکجه سنک معریدر. یاقوت حموی (معجم البلدان) نده
«شرمقان - بفتح اوله وسکون ثانیه و بعدالم قاف
و آخره نون. والعجم یقولون جرمقان. بیلده بخراسان»
عبارة سیله بوتغری کوستریور. جرمقان (جرمغان)
خراسانده اوقاق بریلده آدی دیمکدر.

۱ — توران ایلک مرکزی اولان (تورقان
شهری)، موضوع بخش اولان (تورقان) ک بئالیدیکی
بر ایدمه لیه درکه بوتورک خاقانک آدیله مشهوردر.
صوکرده دن طوراقان و طوراخان آدلرندن
غلط اوله رق (طورقان شهری) دیشلدر.

۲ — طوراخان، تورکرک حیات اجتماعیه بی،
نظامات مدنییه سی حقیقه قانونلر، یاسالر،
توزوکرک وضع ایدن بر تورک خاقانیدر. مشار
الیهک وضع ایلدیکی قانونلر حالاً (طورا)
دیمکده در. یعنی طوراخانک وضع ایلدیکی
قانونلر، کندی آدیله شهرت بولمشدر.

تورکرکده طورا، بوتون ارباب لغتک تصریح
ایلدکلری اوزره شریعت، عرف، نظام، اسلوب،
عادت کی معنایله علم مخصوص اولمشدر. بناء
علیه: طوراخانک قانونلری، اونه دن بری تورکرکجه
میلی عادتلر دیمک اولمش، بو عادتلرده طوراخانک
آدینی تورکرک آراسنده شمدی به قدر ادامه ایشلدر.

۳ — طوراخانک قوتلو آدی، بوتون
تورک و خاصه تورکمن خاقانلرینک امضالریسه،
توقیع هایوتلریسه بر عنوان شرف اوله رق
شمدی به قدر استعمال ایلدکده در. خاقانلرک
طوراسی، تورک پادشاهلرینک امضاسی دیمکدر.
(طغرای هایون) دیدیکمز (طوغرا، طورا)
طوراخانک آدی اولدیغنده شبه یوقدر.

هرکس بیلر و تقدیر ایدرکه: طورا،
لغه طوروی رنگلی جایر قوشی معناسنه در.
یعنی (طورا) نک لغه دلالت ایلدیکی معنی،
بودر. شریعت، عادت، عرف، امضا، توقیع کی
یکدیگرینی طوتماز معنایله، طوراً لفظنک دلالت
ایلدیکی معنای لغوی خارجنددر. بونلر، بر طاق معانی
اصطلاحیه درکه طورایه صوکرده دن ثابت اولمشدر.
۴ — آدی تورکرکجه شومعنایله علم اولان
(طوراخان) و طورونی (برس خان، افراسیاب)